

א) ערכין כט: [ע"ש],
ב) לעיל לג. לקמן קט"ו,
ג) ערכין כה: ד) לעיל
מה: [ע"ש כג: ה) כ"ה
ק"ו, תענית כה: ו) כ"ה
ז) ע"ש

הגהות הב"ח

א) גמ' אצל הובא דליכא
תבואה סלקא: ב) רש"י
ד"ה הא איכא וכו' ידידיה
גמס הס"ד וכו' מ"ה
סלקא ליה: ג) רש"י
ד"ה אלא וכו' דאי אמרת
שבטמא דמכת מדינה:
ד) כ"א"י כי אישתדוף
רובא: ה) ד"ה מתיב וכו'
רוח גבורה כ"ל: ו) וזאת
ג' נמקט:

מוסף רש"י

אינו עולה לו מן
המונין. השמי שנים דהא
שני תבואות כתיב, שמי
שנים הראויין לתבואה
תשהה עד לוקח (ש"כ)
אפקעתא דמלכא
היא. מות המלך (ש"כ)
דמתין עדי דומי
בקרבייהו. ר' תיבני
דוסא הווי ליה הני עמי,
אמרו ליה קא מפסין עין
(ש"כ) אמר אי קא מפסין
ניכליהו דובי (דובים חאכסין
בשדות) וזי לא כל דהא
ומדא מתיב לאורחא דובא
בקרבייהו לאורחא אינו כל
הלא ומדא דובא בקרבייהו
(תענית כה: ורש"י).

המקבל שדה מחבירו

מאי. מי אמרינן ארבע שדות סבבימיה לא נשדפו או דלמא
אמר ליה אילו היו זרועות תבואה אף הן נשדפו: זרע אחר מאי.
אם תמלא לומר אספקתא לאו הפסקה היא משום דלאו בכלל
גזירת פורענות התבואה הוא דאמר ליה אילו תבואה הואי איהו
נמי אישתדוף זרע אחר מי היו

הפסקה: וסגור אומר. מה שתבקש
מן היוצר יעשה ואני לא בקשתי מן
השמים בתחילת השנה שילליחני
בשעורים אלא בחטין: כל שדופני.
כל מקום שהן: לפד. מולך: כולו
ארעסיה. ואפי' ישנן בנקעה אחרת:
היפה שנה שדפון. גבי מוכר בזמן
שהיובל נהג שאינו מותר לו לגאול
פחות משתי שנים תנן ליה בערכין
(דף כט:). או שנים שנה אליהו.
שלא ירדו גשמים: אינו עולה לו מן
המונין. שמי שנים: הא איכא תבואה
דזוכפתא אחריטי. א"ע"ג דההוא באגא
אישתדוף אמרינן לתא ידידיה (מזל
ידידיה) גרס (ט) וסלקינן ליה מגרע
דמניס מה שמגיע לשנה אחת כאילו
היו זה פירות: שיש זהו תבואה.
בשום מקום חלצין: אפקעתא
דמלכא. המלך ביטלו מלזרעה והרי
היא כמו שאינה ולא קראה הכתוב
לישראל שנת תבואה: אלא מעתה.
אי כמאן דליתה: לא טענה לו בגירוע.
מקדיש שדהו וכל פדומו שנתן לו
הכתוב פדיון בתחילת היובל חמשים
שקל כסף (ויקרא ט) ואם אחר היובל
ותשק לו הכהן וגו' ונגרע מערכך
(שם) שנים שעברו הוא מגרע מן
החשבון כמה שמגיע להם ונתן כמה
שמגיע לשנים הבאות. וכיון שבשביעית
כמאן דליתנהו למה הן נמנות לפחות
את הפדיון דתנן נתן סלע ופונדיון
לשנים הבאות שזהו החשבון המגיע
לכל שנה שבאמה מתחלק חמשים
סלעים למ"ט שנים נמצאו שביעיות
מועילות לגרע הפדיון דאי מדלית
שבע שמיטות ותחלק חמשים סלעים
למ"ט שנה מגיע לכל שנה קרוב
לסלע ודינר: למשטח ציה פירי.
הלכך סלקא ליה דגבי פדיון שדה
אחמה לא כתיב שני תבואות: לא
שנו. אם מכת מדינה היא מנכה
לו: אצל לא זרעה. ואשתדוף
רובא דבאגא לא מנכה ליה: רבי
מנינא בן דוסא במסכת תענית:
פעס

פרק תשיעי בבא מציעא קו.

אי הוית חזית לאשתיורי דך הוי משתייר דך מרדנפשיך. גבי מוכר
איכא למימר הכי דאפילו יפטור אותו המחכיר מלינת חכירותו
הרי לא נשמיר כלום דנשדף כל השדה איירי והא דקמתי מנכה לו
לישנא קלילא נקט אי נמי נשאר קמא בשדה לא חשיב שיעור
המטע הנמלא לענין שיהא קורא
כי נשארנו מטע מהרבה כיון ששום
שדה לא פלט מהפסד מרובה אצל
מחכיר שגוף הקרקע שלו וממנו יש
לו לקבל חכירותו כדאמר לעיל
מארעאי קציעינא יכול המחכיר לומר
למוכר כי נשארנו מטע מהרבה והרי
נשאר לי חכירותי מה שקצצתי עמך
בכך וכך כוונתו: אלא מעתה
שביעית תעלה בו'. תימה מאי אלא
מעתה בללו הכי תקשה אצרימתי
אמאי אין שביעית עולה מן המניין כיון
דלא דמי לשני אליהו וי"ל דשפיר
קאמר אלא מעתה דאי אמרת (ט)
דמכת מדינה לא חשיב אלא דומיא
דשני אליהו אמי שפיר דהוה תלין
טעמא בזה שזו השדה אינה ראויה
לתבואה לא מיקרי שני תבואות והיינו
כי ליכא תבואה בעולם כגון שני
אליהו אצל יש תבואה בעולם חשיב
שדה זו ראויה לתבואה אף על גב
דאישתדוף רובא דבאגא אצל שביעית
ודאי אף על גב דאיכא תבואה בחו"ל
שדה זו אינה ראויה לתבואה כיון
שהיא צורך אצל השתא דאמר כי
(י) אישתדוף רובא דבאגא הוה מכת
מדינה ולא חשיבא שדה זו ראויה
לתבואה ואפי' הכי גזירת הכתוב
הוא כיון דאיכא תבואה בעולם עולה
לו מן המניין א"כ אפי' שביעית נמי
ומשני שביעית אפקעתא דמלכא הוא
ואי אפשר להיות תבואה צורך בתימר
כלל ולהכי לא מקרי שנת תבואה
אצל שנת שדפון דא"ע"ג דהוי מכת
מדינה אי אשתדוף רובא דבאגא
חשיבא אפשר להיות זה תבואה כיון
שיש בחו"ל בשום מקום בעולם כי
באפשר להיות זה תבואה מיקרי
שנת תבואה ובשנים כשני אליהו
חשיב כלל אפשר להיות זה תבואה
כיון דבשום מקום ליכא:

מאי זרע אחר מאי חיטי לגבי שעורים בורע
אחר דמי או לא כל העולם כולו בשדפון
ושלו בירקון אי נמי כל העולם כולו בירקון
ושלו בשדפון מאי תיקו אמר ליה זרעה
חיטי ואזל הוא וזרעה שערי ואשתדוף
רובא דבאגא ואשתדוף נמי הנך שערי
דיליה מאי מי אמרינן דאמר ליה אילו
זרעתה חיטי הוה נמי משתדפא או דלמא
מצי אמר ליה אילו זרעתה חיטי הוה מקיים
בי ותגור אומר ויקם לך במסתברא דאמר
ליה אי זרעתה חיטי הוה מקיים בי ותגור
אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור נשתדפו
כל שדותיו של מחכיר ואשתדוף נמי הא
בהדיהו ולא אשתדוף רובא דבאגא מאי
מי אמרינן כיון דלא אשתדוף רובא דבאגא
לא מנכי ליה או דלמא כיון דאשתדוף
כולהו ארעתיה מצי אמר ליה האי משום
לתך דירך הוא דהא משתדפו כל שדותיך
במסתברא דאמר ליה אי משום לתאי דידי
הוה משתייר לי פורתא כדכתיב: כי נשארנו
מטע מהרבה נשתדפו כל שדותיו של חוכר
ואשתדוף רובא דבאגא ואשתדוף נמי הא
בהדיהו מאי מי אמרינן כיון דאשתדוף
רובא דבאגא מנכי ליה או דלמא כיון
דאשתדוף כולהו ארעתיה מצי אמר ליה
משום לתך דירך הוא דהא משתדפו כל
שדותיך במסתברא דאמר ליה משום לתאך
הוא אמאי הכא נמי נימא ליה אי משום
לתאי דידי הוא הוה משייר לי פורתא דהוה
מקיים בי כי נשארנו מטע מהרבה משום
דאמר ליה אי הוה חזית לאשתיורי לך
מידי הוה משתייר לך מדנפשיך מיתבי
היתה שנת שדפון וירקון או שביעית או
שהיו שנים בשני אליהו אינו עולה לו מן
המונין קתני שדפון וירקון דומיא דשנים בשני
אליהו מה שני אליהו דלא הוי תבואה כלל
אף הכא נמי דלא הוי תבואה כלל אבל (ט)
דאיכא תבואה סלקא ליה ולא קאמרינן מכת
מדינה היא אמר רב נחמן בר יצחק שאני
התם דאמר קרא במספר שני תבואות
ימכר לך שנים שיש בהן תבואה בעולם אמר ליה רב אשי לרב כהנא
אלא מעתה שביעית תעלה לו מן המנין דהא איכא תבואה בחוצה לארץ
אמר ליה שביעית אפקעתא דמלכא היא אמר ליה מר זוטרא בריה
דרב מרי רבינא אלא מעתה שביעית לא תעלה לו מן הגירוע אלמה
תנן הנותן סלע ופונדיון לשנה אמר ליה שאני התם דחזיא למישטמא
בה פירי אמר שמואל לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב ויבל לא
זרעה כלל לא דאמר ליה אילו זרעתה הוה מקיים בי לא יבשו בעת רעה
ובימי רעבון ישבעו מתיב רב ששת זרועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר
ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין
אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור ואמאי נימא ליה אי הוית התם הוה
מקיים בי גמ' את הארי גם (את) הדוב הכה עבדך משום דאמר ליה אי הוית
חזית לאיתרושי לך נימא הוה איתרושי לך נימא כו' חגיגה בן דוסא דמתין
עזיז דובי בקרבייהו ונימא ליה נהי דלנימא רבה לא הוה חזינא לנימא זוטא
חזינא
לא מצי למימר הוה מקיים כי ותגור אומר ויקם לך דבסתמא לא היה מקבל הקדוש ברוך
שזרע אם לא שיעשה לו נס ולא קאמר לעיל הוה מקיים כי ותגור אומר אלא לפי

עין משפט
גב מצוה

לו א מיי פ"ח מהל'
שכירות הלכה ה סגן
עשין פט טו"ש"ע ח"מ סי'
שכ טעף ב:
לו ב ג מיי שם טו"ש"ע
שם טעף א:
לח ד מיי פ"ח מהל'
ויבל הלכה י:
לח ה מיי פ"ד מהל'
ערכין הלכה ו:
ב ו מיי פ"ח מהל' מהלכות
שכירות הל' ה סגן
עשין פט טו"ש"ע ח"מ סי'
שכ טעף ב:
ז ומיי פ"ח מהל' שכירות
הלכה ח טו"ש"ע ח"מ סי'
לח ט טעף י ופי' שג
טעף ז:

תורה אור השלם

- 1 ותגור אומר ויקם לך
ועל דרכיך נגה אור:
איוב כב כח
- 2 ויאמרו אל ירמיהו
הקביא תפל נא ותחנתנו
לקנוד ותחללל בערנו
אל יי אלהיך בעד כל
השארית הזאת כי
נשארנו מטע מהרבה
באשר עניך ראות
אתנו ירמיהו מכב
במספר שנים אחר
היובל תקנה מאת
עמיתך במספר שני
תבואות ימכר לך:
ויקרא הוה טו
- 3 לא יבשו בעת רעה
ובימי רעבון ישבעו:
ההלים לו יט
- 4 גם את הארי גם הדוב
הקנה עבדך והנה
הפלישתי הערל הנה
באחד מהם כי דרך
מערכת אלהים חיים:
שמואל א יז לו